

Kmet in kmetско pravo.

Našim kmetovalcem je treba stalno prigovarjati, da storijo kaj in žrtvujejo za svojo izobrazbo in v svojo obrambo. Zabavljajo in jezijo se še mnogi, a k misli in od misli k odločnemu dejanju za skupno korist pa jih dobiš le malo.

Danes navedemo spet en vzgled v razmišljanje tistim kmetovalcem, ki hočejo razmišljati in tistim kmetiskim sinovom, katerim svet in poklic ni vzel ljubezni in spoštovanja do rojstnega doma. Stavimo vprašanje:

»Kmet, kje je tvoje pravo? Kaj imajo drugi?«

V drugih državah in tudi v naši državi imajo drugi stanovi poleg splošnega civilnega in kazenskega zakona, po katerem nam sodijo vsem, še svoje posebne zakone.

Naši državni uradniki imajo svoj zakon, ki jim določa natančno pravice in osigura prejemke za časa službe, pa tudi pokojnino za slučaj bolezni, onemoglosti in starosti. Zajemči občanek tudi vdovam in otrokom. — Odvetniki imajo svojo zbornico, imajo svoj odvetniški tarif, imajo svoj odvetniški zakon za zaščito svojega stanu in zaščito izvrševanja svojega poklica. Država ima svoj zakon za zaščito države, trgovci imajo svoje posebne zakone, obrtniki svoje v zaščito obrti; tudi delavci imajo — gotovo jim to vsak privoščiti — svoje zakone o zaščiti dela, delovnega časa, osiguranja za slučaj bolezni, nezgode itd.

Kaj pa imaš ti, kmetovalec? Kje je tvoje urejeno in zasigurano kmetско pravo? Kje zaščita tvojega stanu in zaščita pri izvrševanju poklica? Kje zakonita ureditev tvojih odnošajev do drugih stanov? Kje zasiguran z zakonom tebi in tvoji deci obstoj za slučaj bolezni, starosti in onemoglosti? Kje je kmetovalčev eksistenčni minimum? — Kje užitek in kmetovalčevemu de-

lavcu in dekli za pozen večer življenja po dnevih dela in trpljenja zasigurana streha in najskromnejše življenje? Kje je z zakonom preskrbljeno za strokovno kmetijsko izobrazbo? Kje zaščita proizvodov in jez proti zlorabi in izkoriščanju pri prekuščijah? Kje zaščita za slučaj živalskih epidemij in elementarnih neugod. Sto in sto je še vprašanj, ki se jih za kmetovalca postavlja, a rešitev? Ta je kmetova in božja; tukaj pa pregovor prav pravi: »Pomagaj si sam in Bog ti pomaga.«

Zakaj pa niso rešena in se ne rešujejo ta vprašanja?

Ker ni zavesti skupnosti ter vzajemnosti. Kmet se zarije v zemljo, pa dela in služi vsem, samo sebi najmanjše. — Pomaga celoti svojega stanu malo ali nič, svojega bližnjega pa čisto zavida in mu je celo nevoščljiv. Raje ponižno prosi in se poniža vsakemu, namesto da bi premišljeno in močato trjal in branil svoje pravice.

V raznih dobah največjih stisk in težav se je tudi kmetovalec zavedel svoje veljave in moči ter svojega dostojanstva kot človek. Bil so kmetje sami ali pa izobraženci kmetškega izvora, ki so se žrtvovali in vodili takšna gibanja, toda padli so navadno vsi kot junaške žrtve, bodisi da niso našli dovolj razumevanja, še večkrat pa radi tega, ker pri kmetškem pokretu ni bilo vztrajnosti in ne dobre organizacije in discipline. Matija Gubec je za to ravno tako lep vzgled iz preteklosti, kakor Stambulinski na Bolgarskem iz sedanjosti ali brata Graka pri Rimljanih in na stotine drugih.

»Kmetška zveza« si je stavila kot svojo nalogo, našega kmetovalca stanovsko organizirati, reševati vprašanja kakor smo jih nekaj zgoraj naštevali, obenem pa opozarjati, kaj nas čaka, ako ni dobre organizacije in vztrajnosti. —

narijati. Po tem pravilniku bodo izpiti na zasebnih srednjih šolah veljavni, ako jih potrdi prosvetni minister.

Hrvat iz Radičevega rojstnega kraja so se poklonili kralju. Dne 19. tega meseca je prišlo v Beograd 500 hrvatskih kmetov, katere je sprejel kralj. — Ti kmetje so doma iz najožje domovine pokojnega Radiča iz okolice Siska, Sunje in Trebarjevega. Seljaško odposlanstvo je vodil Radičev nečak Ivan Radič.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zaključek posvetovanj v Haagu. Zaključki posvetovanj v Haagu so ti-le: Nemčija mora plačati po dveletnem odlogu plačil ostanke neplačanih obrov v tretjem letu. Dokler ostanke odloženih plačil ne bodo poravnani, se ne more dovoliti nov moratorij (odložitev plačil). Dosežen je sporazum glede plačevanja vojne odškodnine od Madžarske in Bolgarije.

Svet Društva narodov je zaključil te dni 58. zasedanje in je slavil obenem

desetletnico otvoritve prvega zasedanja sveta. Ob pomenljivi desetletnici je povdaril predsednik Zaleski, da je postalo delovanje Društva narodov kljub vsem oviram eden glavnih stebrov mirovnega gibanja v Evropi ter najboljše jamstvo za to, da se ne ponovi znova vojna nesreča iz leta 1914.

Pomorska razorožitvena posvetovanja so bila otvorjena v Londonu v torek dne 21. januarja. Po otvoritvenem govoru angleškega kralja je govoril angleški ministrski predsednik Mac Donald. Za njim bodo govorili: Zastopnik ameriških Zedinjenih držav, francoski ministrski predsednik, zastopniki: Japonske, Kanade, Avstralije, Nove Zelandije, Južne Afrike in Indije.

Krog ustanovitve katoliške skupine v čehoslovaškem parlamentu. Časopisje napoveduje že precej dolgo, da se bodo zedinili v čehoslovaškem parlamentu: češka ljudska stranka, nemški krščanski socialci in Slovaki pod Hlinko. Ako bo prišlo do katoliškega bloka, bo ta najmočnejša politična skupina.

ZA NEDELJO Preganjanja kristjanov.

2. preganjanje.

Rimski cesar Domicijan (81—96.) je preganjal kristjane še le v 14. letu svojega vladanja od leta 94 naprej. Zgodovinarji so mnjenja, je pred smrtjo preklinal krute odredbe proti kristjanom. Mnogo jih je bilo pod njegovim žezlom radi brezboštva in judovskih navad obsojenih, do smrti mučenih, izgnanih in premoženje zaplenjeno. Domicijan je ostro kaznoval svoje najbližnje sorodnike, ki so bili kristjani. Njegov bratranec Flavij Klemens, konzul, je bil umorjen leta 95. Njegova žena Flavija Domitila je bila poslana v prognanstvo. Sv. apostol Janez je bil preganjan na otok Patmos, potem, ko so ga bili v Rimu virgli v kotel vrelega olja, a se mu ni nič zgodilo. Dva Zveličarjeva sorodnika sta dokazala cesarju, da ne hrepenita po judovski kraljevi kroni in sta bila oproščena vsake krivde. Povod za preganjanje pod omenjenim trinogom je bil tempeljski davek, katerega so morali židje po razdejanju jeruzalemskega templja plačevati za Jupitrovo pogansko svetišče v Rimu in kojega so iztirjevali posebno strogo pod Domicijanom. Kristjani so se branili tega davka, ker sicer bi bili vsaj na zunaj in na videz zatajili sveto vero. Odločen nastop je razjaril tirana na cesarskem prestolu, ki se je imenoval — »gospod in naš bog Domicijan.«

Obe kratko opisani prvi preganjanji nista bili omejeni le na Rim, ampak sta se vršili po celem rimskem cesarstvu.

3. preganjanje.

Cesar Nerva (96—98.) je prepovedal obtožbe kristjanov radi brezverstva in judovskih običajev. Nervi je sledil Trojan (93—117.) Izdal je zakon proti prepovedanim družbam in ta je zadel kristjane. Leta 112 je omilil postopanje na-

POLITIKA V NAŠI DRŽAVI.

Ostavko je podal ban Dunavske banovine Daka Popovič. Novim banom je imenovan inspektor predsedništva vlade Radoslav Dunjič.

Izenačenje učiteljev kmetijskih šol. S posebnim zakonom so izenačene učne moči na kmetijskih šolah z onimi na srednjih šolah.

Prosvetni minister je izdal pravilnik glede verskega pouka na srednjih šolah, učiteljskih in narodnih šolah. Pri učencih narodnih šol morajo roditelji pri vpisu v prvi razred izjaviti, ali naj njihove otroke uči veronauk duhovnik ali učitelj. Ta izjava velja za vse razrede narodne šole in je ni mogoče preklicati. Izjavo staršev hrani upravitelj šole. Vrhovno predstavništvo za katoliške veroučitelje tvorijo škofijski ordi-

pram kristjanom z odredbo: »Naj se ne stika za njimi (kristjani); ako so pa obsojeni in je krivda dokazana, se morajo kaznovati. Če pa zatajijo svojo vero z daritvami, se naj oprostijo. Ovdabe brez imena (podpisa) se naj ne ovažujejo.« Pod Trajanom je bil mučen v Rimu (116) Ignacij iz Antiohije, 120 letni jeruzalemski škof Simeon in služabnika mlajše Domitille Nerej in Ahilej. V tem času je umrlo veliko kristjanov mučeniške smrti v Mali Aziji.

Vladarja Hadrijan (117—138.) in Antoninus Pius (138—161.) nista bila oseba sovražnika krščanstva. Od cesarja Trajana najprej je začela druhal zahtevati preganjanje kristjanov in to radi večjih nesreč, ki so šibale rimsko cesarstvo na vseh koncih. Rimski oblastniki so radi ustregli zahtevam podivjanih poganov. In baš radi tega je izdal cesar Hadrijan na prokonzula v Aziji odlok, da ne sme sodnik napram kristjanom postopati na krič množice, ampak mora nastopiti tožitelj, ki mora tudi dokazati, da se je obtoženi pregrešil proti zakonu. Antoninu Pius je tudi skušal kristjane ščititi, vendar je umrl pod njim 86 letni škof iz Smirne sveti Polikarp z 11 kristjani.

4. preganjanje.

Cesar Mark Avrelij (161—180.) je delal na to, da je bilo češčenje poganskih bogov zopet vpostavljeno. Lakota, kuga in zunanje vojne so razkačile množice, cesar je začel kristjane po vseh delih cesarstva preganjati, moriti in jim zaplenjati premoženje. Še le proti koncu svojega vladanja je opustil preganjanje, ker je bila njegova vojska rešena v vojni z Markomani in to po molitvi krščanskih vojakov, ki so bili v rimski armadi. Pod cesarjem Komodom (180—192.) so imeli kristjani mir najbrž radi njegove žene, ki je bila kristjana in je oprostila veliko kristjanov prognanstva. Kljub temu pa so morili rimski oblastniki kristjane po Afriki.

5. preganjanje.

Septimij Severus (193—211.) ni bil sovršen kristjanom do leta 202. Kljub temu je bilo od leta 197 prelite veliko krščanske krvi v Rimu ter Afriki. Politični oziri in hujskarije so podžigale cesarja za preganjanje leta 202. Mučenja so bila posebno razširjena po Afriki, Galiji (Francija) in Egiptu.

Med nasledniki Severa do Maksimina je nastopil odmor v preganjanju.

6. preganjanje.

Maksimianus je bil osebno versko brezbrizen, vendar je preganjal kristjane radi svojega prednika, katerega je umoril in ki je bil krščanstvu precej naklonjen. Izdal je odlok, da se morajo usmrtiti predstojniki cerkev. — Veliko krščanske krvi je bilo prelite v Mali Aziji, kjer je razgrel ljudsko jezo grozen potres.

7. preganjanje.

Nekako 40 let so imeli kristjani precej miru, ako izzamemo preganjanje pod ravnokar omenjenim cesarjem — Maksiminom. Krščanstvo se je bilo zelo razširilo, ko se je zagnal vanj cesar

Decij (249—251.) V posebnem odloku je zahteval od svojih podložnikov daritve in uživanje darovanega mesa. Povsod so nastopale posebne komisije, ki so strogo pazile, da se je cesarjev odlok tudi upošteval. Kristjane so mučili po cele mesece po ječah in natezalnica. Peklenske muke so ostrašile veliko kristjanov, da so odpadli. Nekateri so darovali bogovom, drugi so nasuli kadila pred cesarjev kip, tretji so se pustili vpisati v posebne sezname za pogane, ali pa si izstavili potrdilo, kakor bi bili darovali. Cesar Decij je padel leta 251 v bojih s Goti.

(Konec prihodnjšč.)

*

Angleški mučencl. Dne 15. decembra 1929 je bilo v Rimu proglašanih blaženim 136 angleških mučencev, ki so prešli krono mučeništva pod vladno Henrika VIII., Elizabete, Jakoba I. in Karla II., to se pravi v času od leta 1537 do leta 1680. Med mučenci je 68 posvetnih duhovnikov, 35 lajkov, 3 ženske, 21 jezuitov, 8 benediktincev, 2 frančiškana, 1 malteški vitez in eden iz reda manjših bratov. Razprava o angleških mučencih je pričela v 19. stol. L. 1847 je bil predan sv. stolici seznam 360 mučencev. Dne 29. decembra 1896 je dovolil Leon XIII. vernikom češčenje mučencev. Preganjanja katoličanov na Angleškem so bila nekaj hudega. Nobeden katoličan ni mogel postati advokat ali oficir. Še le leta 1829 so bili zakoni proti katoličanom omiljeni in je bil katoličanom dovoljen vstop v javne službe. V letih svetovne vojne so se posebno izkazali katoličani in so radi tega črtali iz zakonika zadnje odredbe proti pripadnikom katoliške cerkve. Še danes ne sme po zakonu biti na Angleškem kralj in ministrski predsednik katoličan. Katoliška vera se danes na Angleškem od dne do dne bolj razvita.

Strašna verska slika iz sovjetske Rusije. Kakor smo že kratko poročali, so zatvorili sovjeti s 1. januarjem 1931 vse cerkve, židovske molitnice in mohamedanske mošeje. Dne 24. decembra 1929 je oznanila sovjetska vlada šolski mladeži, da to leto Jezušček ne bo več prišel in ga sploh nikdar več ne bo, ker ga nikoli ni bilo in božični prazniki so odpravljeni. Nobeno božično drevesce ni smelo goreti, zvonovi niso smeli zvoniti. Ravno za božič so nudila ruska mesta grozno žalostno sliko, ker je slavila boljševiska druhal »pogreb vere«. Na mestnih trgih so javno sežigali podobe svetnikov, katere so napopali po cerkvah. Na grmade so metali cerkve iz papirja in v duhovniško obleko oblečene pupe. V Moskvi se je pomikala ljudska množica preko »Rdečega trga« v cerkev Zveličarja, kjer se je vršilo zborovanje brezbožnikov. Ko se je bližala sveta noč, so se podali brezverci v razne cerkve, kjer se je darovala kljub prepovedi polnočnica. — Duhovnike in vernike so pretepali ti podivjanci z biči ter jih naganjali iz svetišč. Oltarje so razdirali, ostanke svetnikov so razmetali in dokaj duhovnikov mučili do smrti. Po vseh ruskih cerkvah snemajo zvonove in jih topijo.

NOVICE

Smrt preč. g. dekana Janeza Toman. V Vojniku pri Celju je umrl v nedeljo dne 19. jan. dopoldne tamošnji preč. g. dekan Janez Toman. Rodil se je 11. novembra 1866 v Plánici na Češkem, v mašnika je bil posvečen v Mariboru l. 1890. Župnikoval je v Podsredi, na Hajdini in nazadnje v Vojniku. Blagopokojni je bil vzor duhovnika, ki se je posebno brigal za oplešavo hiše božje. Slovel je kot gospodar in bil priljubljen radi gostoljubnosti. Zadnja leta je bolehal, a je opravljal kljub bolezni z vso vestnostjo službo župnika in dekana. Ostani mu ohranjeni med duhovniki sbrati in med ovčicami, katere je pastiral, časten, hvaležen in trajen spomin!

Krst letala v Mariboru. V nedeljo 19. januarja se je vršil na letališču na Teznu pri Mariboru krst reklamnega letala, ki je last tvrdke Moravec. Obred je izvršil preč. g. monsignor J. Vreže, kumovala je soproga mestnega župana dr. Juvana.

Zlato poroko bosta obhajala te dni Ivan in Antonija Reibenschuh na Pobrežju pri Mariboru. Oba slavljence sta posestnika in dobro znana gostilničarja. Jubilat je bil v predvojnem času slovenski župan pobreške občine. Zlatoporočencema izreka »Slovenski Gospodar« iskrene čestitke!

Umrla je v Mariboru gospa Marija Gajšek, rojena Tramšek. Blagopokojna je bila vdova po rajnem ravnatelju g. Simonu Gajšek. Bila je prava krščanska mati, dobra žena in bo ostala vsem, ki so jo poznali, v najboljšem spominu! Žalujemo preostalim naše sožalje!

Umrl je pri Sv. Jakobu v Slov. goricah posestnik na Ročici Ignacij Škofič. Bil je skrben gospodar, dober oče in priljubljen pri sosedih. Svetila blagopokojnemu večna luč! Pogrebei so nabrali za novo mariborsko bogoslovje 60 Din.

Svarilo pred nakupom. Od četrta na petek sta bili v Mariboru v Tattenbahovi ulici števil. 16 ukradeni s postelj dve dragoceni pregrinjali, ki so drag spomin. Pred nakupom pregrinjal svarimo podeželane.

Pod železniški stroj. Iz obupa je položil glavo na železniške tračnice pri koroškem kolodvoru v Mariboru neki Alojzij Sturbaj. Nemška lokomotiva mu je odrezala glavo.

Dva vlom. Dne 13. januarja tega leta od druge do pol tretje ure popoldne je izvršil drzen vlomilec tatvino v hiši notarja Fr. Štupice v St. Lenartu v Sl. goricah in pri gostilničarju ter veleposestniku Henrik Solak. Pri prvem je pokradel obleko, pri drugem pa denar in izpil nekaj vina. V mesečini je prebil od zunaj pri Solaku obe šipi, odprl okno in prišel na ta način v pivnico. Na licu mesta je pustil sekuro, katero je vzel seboj od notarja. Vlomilcu so na sledu.

Živina se je zadušila. Prekmurski posestnik Karl Benkič v Vadcirih je